

GLOBALIZARE ȘI IDENTITATE

Prof. univ. dr. Adrian GORUN
Universitatea „Constantin Brâncuși” din
Târgu Jiu

Rezumat:

Globalizarea este azi o realitate procesuală. Ca orice proces, conține elemente de relativă stabilitate, dar și elemente tendențiale. Ambele tipuri de elemente, prin imanența lor, conțin germeni entropici cu potențialități graduale de realizare.

Studiul de față, destinat globalizării și identității nu reprezintă un elogiu pentru niciunul dintre cele două concepte. El nu va abunda în judecăți normative, deși paradoxul lui Taminaux (tensiunile dintre epistemé și doxa) nu poate fi evitat în domenii atât de complexe.

Cuvinte cheie: Globalizare, consecințe epistemice și metodologice, *distribuire imperativă a valorilor*, multipolară, multicivilizațională,

1. Globalizarea: concept: consecințe epistemice și metodologice

Tabloul lumii ce succede Războiul Rece poate fi redus, printr-o amplă simplificare la *hărți și paradigme* (din punct de vedere epistemic – structural), la relații, interacțiuni între state și grupuri aparținătoare diverselor civilizații, mediate prin factori culturali (din punct de vedere funcțional)¹.

În același timp, este o realitate că azi ne îndreptăm spre o lume a globalizării, o lume ce presupune libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a creierelor². Cum la fel de real este că în 1999 *Joseph Stiglitz* a fost nevoit să demisioneze de la Banca Mondială, unde deținea funcția de economist-șef, urmare a teoriilor sale antiglobalizare și anti-FMI, dar premiat cu Nobel pentru asemenea teorii. Și tot o realitate este vădita recesiune și criză din era globalizării, fenomene ce au avut ca punct de plecare economia S.U.A. și Japoniei.

GLOBALIZATION AND IDENTITY

Prof. PhD Adrian GORUN
“Constantin Brâncuși” University of Târgu
Jiu

Abstract:

Globalization is a process reality nowadays. Like any process, it has elements of relative stability as well as tendentious elements. Both types of elements, due to their immanence, include entropic germs with gradual possibilities of achievement.

This study allocated to globalization and identity is not a praise to any of the two concepts. It will not abound in normative judgments, although Taminaux' paradox (the tensions between epistemé and doxa) cannot be avoided in such complex fields.

Key words: globalization, epistemic and methodological consequences, *imperative distribution of values*, multi-polar, multi-civilisational.

1. Globalization: concept: epistemic and methodological consequences

The picture of the world after the Cold War can be reduced, through simplification, to *maps and paradigms* (from epistemic – structural point of view), to relations, interactions between states and groups that belong to various civilisations, mediated by cultural factors (from functional point of view)⁷.

At the same time, it is a reality that we are going towards a world of globalization today, a world which supposes free circulation of goods, capitals and brains⁸. It is also real that in 1999 *Joseph Stiglitz* had to resign the World Bank, where he was head economist, as a result of his anti-globalization and anti-IMF theories, but we was awarded the Nobel prize for these theories. It is also a fact the obvious recession and crisis in the age of globalization, phenomena that had the

Cândva se spunea că atunci când S.U.A. are gripă, Mexicul strănută; acum economia americană parcurge o îndelungată boală de friguri, contaminându-i treptat pe toți. În acest sens, previziunile lui Stiglitz și mesajul transmis lumii cu ocazia decernării premiului Nobel îndeamnă la conștientizarea unei concluzii: *globalizarea nu reprezintă panaceul unei ordini mondiale stabile*.

Au fost elaborate sute de definiții ale globalizării. Nu insistăm asupra lor și ne vom limita doar la a delimita conceptul. Afirmatia lui Andrei Marga prin care atrage atenția asupra faptului că umanitatea a intrat într-o societate globală, sau pe cale de globalizare este fondată în argumente precum:

➤ internaționalizarea standardelor de performanță în cercetarea științifică, standarde *devenite unice* pentru comunitatea științifică mondială;

➤ științele, îndeosebi cele experimentale și cele formalizabile, reprezintă de mult timp întreprinderea comună a unor cercetători aflați la distanță mare, legați prin interogații similare, instrucție apropiată, metode de abordare împărtășite, posibilități de publicare accesibile în funcție de performanțe, criterii de profesionalism generalizate „Internaționalizarea, înțeleasă ca dependență a rezultatelor cercetării și validării lor de travaliul unor oameni aparținând mai multor națiuni, a atins plafonul și s-a transformat în *globalizare*”³. Problemele ce solicită răspunsuri în domenii diverse precum: securitatea, comunicațiile, economia, conștiința și comportamentele politice, educația – sunt probleme *comune*, care cer *soluții* la care trebuie să contribuie fiecare. Globalizarea contractă distanțe și durate, pulverizează granițe și îngrădiri de tip autarhic, relativizează și uniformizează noul, face ca sistemele axiologice să devină accesibile, stimulează comunicarea și

starting point in the USA and Japan economies. It was at some time said that when USA has a flu, Mexico sneezes; now the American economy goes through a long period of fever gradually contaminating everybody. In this matter, the forecasts of Stiglitz and the message sent to the world at the award ceremony of the Nobel Prize encourages to the acknowledgment of a conclusion: *globalization is not the panacea of a stable world order*.

Hundreds of definitions of globalization have been issued. We do not insist on them and we shall limit ourselves only to the delimitation of the concept. Andrei Marga's statement in which he draws attention on the fact that humanity has entered a global society or on the verge of globalization is based on arguments like:

➤ performance standards internationalization in scientific research, standards that *have become unique* for the world scientific community;

➤ sciences, especially the experimental ones, have been the joint activity of researchers located far away for a long time, connected by similar interrogations, close training, shared methods of approach, generalized professionalism criteria “Internationalization, understood as a dependence of research results and their validation by the work of people that belong to several nations, reached the ceiling and turned into *globalization*”⁹. The problems that require answers in various areas like: security, communications, economy, political conscience and conducts, education – are *common* problems, which require *solutions* that everybody should contribute to. Globalization incurs distances and durations, sprays borders and autarchic restrictions, relativizes and balances the

compatibilizarea, generează provocări la nivel planetar, stimulează creativitatea, competiția și competitivitatea, schimbă criteriile referențiale.

Este de asemenea, o realitate faptul că în lume există o multitudine de civilizații și entități: societăți lignajere, societăți subdezvoltate, societăți în curs de modernizare, societăți post-modernizate. Din această cauză, globalizarea *atenuează*, dar și *amplifică* diferențele. Căci globalizarea *produce o distribuire imperativă a valorilor, într-un cadru inegal și inechitabil*. Dacă modernitatea și modernitatea târzie asigură o relativă stabilitate și habitat normal indivizilor ce populează țările ce au atins acest stadiu, modernizarea – și îndeosebi rata înaltă a modernizării – generează instabilitate și conflicte.

O serie de mijloace ale globalizării precum televiziunea, rețelele mondiale ale pieței electronice și internetul, mijloacele de muncă ultraperfecționate etc. nu sunt accesibile tuturor. Bunăstarea și sărăcia continuă să coexiste în lume: fără a se putea vorbi despre o «globalizare» a bunăstării, se poate constata, totuși o extindere continuă a sărăciei. Trebuințele materiale și spirituale sunt universale, satisfacerea lor este extrem de diferită în gradualitate. Nivelul de viață, gradul de civilizație, nivelul de cultură și educație, nivelul productivității, participarea la schimburile internaționale de valori, nivelul de securitate individuală sunt elemente în funcție de care se proiectează prioritățile, dar se și cenzurează aceste priorități.

Se produc azi, în lume, adevărate catastrofe, urmare a intervenției iraționale a oamenilor. În fața lor, fenomenul globalizării îi *responsabilizează în mod egal pe toți*, deși beneficiarii efectelor bunăstării (obținute și prin asemenea intervenții iraționale) sunt *doar unii*. Încălzirea globală, alunecările de teren, dispariția surselor de apă potabilă, inundațiile catastrofale, etc. sunt efecte și ale intervenției omului asupra naturii, irațional programate, cu scopul accesului la bunăstare.

new, makes axiological systems become accessible, stimulates communication and compatibilization, generates challenges at the level of the planet, stimulates creativity, competition, changes referential criteria.

It is also a fact that there are many civilisations and entities in the world: under-developed societies, modernizing societies, post-modernized societies. This is why, globalization *decreases* but also *increases* differences. This is because globalization *produces an imperative distribution of values, in an uneven and inequitable framework*. If modernity and late modernity provide a relative stability and a normal habitat for the individuals that populate the countries that have reached this stage, modernization – and especially the high rate of modernization – generates instability and conflicts.

A series of globalization means like television, world networks of the electronic market and the internet, over-improved means of labour etc. Are not accessible to everyone. Welfare and poverty continue to coexist in the world: without being able to speak of a «globalization» of welfare, we can still notice a continuous extension of poverty. Material and spiritual needs are universal, their fulfilment is extremely different. The living standard, the level of civilisation, the level of culture and education, the level of productivity, participation in international exchanges of values, the level of individual security are elements according to which priorities are designed and censured.

Real catastrophes occur in the world today, as a result of people's irrational intervention. In front of them, the phenomenon of globalization *equally makes everybody responsible*, although the beneficiaries of welfare effects (achieved through such irrational interventions) are *just some of them*. Global warming, landslips, disappearance of drinkable water sources, catastrophic floods are effects of

Dar sunt efecte pe care le suportă fiecare individ, indiferent că trăiește în Haiti, China, pe Amazon, în Siberia, la Viena, Montreal sau New-York.

Termenul globalizare este unul *dominator* și azi, pareă mai mult decât oricând, implacabil. Mirajul globalizării – ca fenomen salvator – a cuprins deopotrivă pe cei puternici ca și pe cei slabi și neajutorați. Beneficiile sunt însă, doar *potențial universale*, căci accesul la aceste beneficii presupune costuri enorme, costuri pe care nu toți le pot suporta.

2. Globalizare și identitate

În lumea posteroară Războiului Rece, cultura *divide* și *unifică*. Identitatea culturală și cultura – așa cum apreciază S. Huntington – sunt identități ale civilizației și au rolul de a modela tendințele de coeziune, dezintegrare și conflict.

Relația globalizare – identitate azi, este mediată prin următoarele enunțuri cu valoare de axiomă⁴.

I. Pentru prima oară în istorie, politica globală este, în același timp, multipolară și multicivilizațională: modernizarea nu reprezintă occidentalizare.

II. Echilibrul puterilor între civilizații este modificat: influența Occidentului este într-un relativ declin; civilizațiile asiatice își extind forța lor economică, militară și politică; Islamul explodează din punct de vedere demografic; civilizațiile non-occidentale își reafirmă valoarea propriilor culturi;

III. O civilizație de bază a ordinii mondiale este pe cale de a se naște: societăți care împărtășesc afinități culturale cooperează între ele;

IV. Pretențiile universaliste ale Occidentului îl aduc din ce în ce mai mult în conflict cu alte civilizații, îndeosebi cu Islamul și China; la nivel local, au loc „războaie de falile”, îndeosebi între

human intervention upon nature, irrationally scheduled, in order to access welfare. But they are effects that every individual has to put up with, whether he lives in Haiti, China, on the Amazon, in Siberia, in Wien, Montreal or New-York.

The globalization term is *dominating* even today, and seems more than ever to be implacable. The mirage of globalization – as a saving phenomenon – has included both the strong ones and the weak and helpless ones. But benefits are only *potentially universal*, because the access to such benefits supposes huge costs, that not everybody can bear.

2. Globalization and identity

In the world after the Cold War, culture *divides* and *unifies*. Cultural identity and culture – according to S. Huntington – are identities of civilisation and have the role of modelling the cohesion, disintegration and conflict tendencies.

The present relation between globalization and identity is mediated by the following statements that have the value of an axiom¹⁰.

VI. For the first time in history, global policy is both multi-polar and multi-civilisational: modernization is not westernization.

VII. The balance of powers between civilisations is altered: Western influence is in a relative decline; Asian civilisations are extending their economic, political and military force; the Islam explodes from demographic point of view; non-Western civilisations restate the value of their own cultures;

VIII. The main civilisation of world order is about to be born: societies that share cultural affinities work together;

IX. Western universalist claims bring it more and more in conflict with other civilisations, especially with Islam

musulmani și non-musulmani; acestea generează „alierea țărilor înrudite”;

V. Supraviețuirea Occidentului depinde de:

- Reafirmarea identității occidentale a americanilor;
- Acceptarea ideii că civilizația occidentală este *unică*, însă nu *universală*; pentru evitarea războiului global al civilizațiilor, nevoia reînnoirii civilizației occidentale. „Evitarea războiului global al civilizațiilor depinde de faptul că liderii să accepte și să coopereze pentru a menține caracterul multicivilizațional al politicii globale”.

Apare o întrebare existențială: Cine suntem? La această întrebare formulează răspunsuri popoare, națiuni, comunități, indivizi. Răspunsurile sunt, însă de mare diversitate, unele accentuând *unitatea prin apartenență*, altele, *diversitatea prin coexistență intermitentă*. Astfel, popoarele se autodefinesc prin vechime, religie, limbă, istorie, valori, obiceiuri, instituții (ca element de apartenență), dar și prin raportare la un *alter – ego* – coexistența intermitentă originată în compatibilizări/(non) compatibilizări în anumite intervale istorice. Popoarele se identifică cu *grupurile culturale*: comunități lignajere, grupuri etnice, comunități religioase, națiuni, civilizații. *Unitatea de apartenență* reprezintă *coeziunea, diversitatea prin coexistența intermitentă* (exemplu: societățile plurale) reprezintă *tendința spre automatizare/autonomizare*. Ceea ce este semnificativ, este faptul că atât comunitățile, cât și subcomunitățile (societățile plurale) reprezintă *identități*.

Mai trebuie spus că, așa cum remarcă Huntington, cel mai important grup de state este constituit treptat din cele șapte sau opt civilizații mari ale lumii, iar Henri Kissinger aprecia că „sistemul internațional al secolului al XXI-lea va conține cel puțin șase mari puteri: S.U.A., Europa, China, Japonia, Rusia

and China; at local level, “fault wars” are taken place, especially between the Muslims and non-Muslims; they generate the “alliance of related countries”;

X. Western survival depends on:

- Restating the American Western identity;
- Accepting the idea that Western civilisation is *unique*, but not *universal*; in order to avoid the global war of civilisations, the need to renew Western civilisation. “Avoiding the global war of civilisations depends on the fact that leaders have to accept and work together in order to maintain the multi-civilisation character of global policy”.

An existential question occurs: Who are we? People, nations, communities, individuals give answers to this question. Answers are very different, some of them underlining *unity due to appurtenance*, others, *the diversity due to intermittent coexistence*. Therefore, peoples define themselves through age, religion, language, history, values, customs, institutions (as an element of appurtenance), and by relating to an *alter – ego* – the intermittent coexistence originating in compatibilizations/non-compatibilizations at certain historical times. Peoples identify with *cultural groups*: communities, ethnical groups, religious communities, nations, civilisations. *The appurtenance union* is the *cohesion, diversity through intermittent coexistence* (example: plural societies) it is the *tendency towards automation/autonomy*. What is significant is the fact that both communities and sub-communities (plural societies) are *identities*.

We have to say that, according to Huntington, the most important group of states gradually consists of the seven or eight great civilisations of the world, and Henri Kissinger said that “the international system of the 21st century will include at

și, probabil, India. Iar rivalitatea dintre superputeri este înlocuită cu „ciocnirea dintre civilizații”. La rândul său, Vaclav Havel constata, pe bună dreptate aspectul referitor la pericolul ciocnirilor culturale, ciocniri fără precedent în istorie, iar Jacques Dolores afirma că „viitoarele conflicte vor fi declanșate mai degrabă de factori culturali decât de economie sau ideologie”.

În căutarea punctelor comune ale civilizațiilor *unicitatea nu se topește în universalitate*. Prin urmare, globalizarea nu poate anihila identitățile multiple. În timp ce statele rămân principalii actori în raporturile internaționale, ele se află, totuși într-o pierdere de suveranitate, funcții și putere. Instituțiile internaționale și-au asumat importante prerogative exercitate anterior de către state. În același timp, există tendința devolutivă privind puterea centralizată în favoarea entităților regionale, provinciale și locale.

Aceste entități sunt „insule” în „oceanul” globalizării, factori entropici la globalizare.

Globalizarea presupune, deopotrivă importuri și exporturi de valori și non-valori, acestea punându-și pecetea asupra conduitei umane. În societățile în schimbare – în care s-a produs o destructurare a tradițiilor și o delegitimare a autorității, fără a se ajunge la o legitimare a noilor instituții – fenomenele negative se răspândesc cu repeziciune, neexistând o cultură a gestionării lor. Și nici o cultură a gestionării informației oferite de mass-media, internet, cinematografie. Ca *acțiune la distanță în cadrul sistemului interdependențelor mondiale*⁵, globalizarea este o eră istorică de care nu se poate face abstracție. Problema este de a ști cum să-i gestionezi efectele, în așa mod, încât să predomină cele avantajoase pe termen lung, o gestiune care să evite uniformizarea, să nu anuleze identitățile.

Identitatea noastră națională se confruntă cu provocarea la două schimbări majore: ea trebuie să se consacre prin

least six great powers: USA, Europe, China, Japan, Russia and probably, India. And the rivalry between the superpowers is replaced by the “collapse of civilisations”. In his turn, Vaclav Havel noticed the aspect regarding the danger of cultural collapse which does not have a precedent in the history, and Jacques Dolores stated that “future conflicts will rather be started by cultural factors than by economy or ideology”.

In searching the common points of civilisations, *uniqueness does not melt in universality*. Consequently, globalization cannot destroy multiple identities. While states remain the main actors in international relations, they undergo a loss of sovereignty, functions and power. International institutions have undertaken important prerogatives previously exercised by other states. At the same time, there is the regressing tendency regarding the centralized power in favour of regional and local entities.

These entities are “islands” in the “ocean” of globalization, entropic factors of globalization.

Globalization supposes both imports and exports of values and non-values, which leave their mark in human conducts. In changing societies – where traditions have been de-structured and authority has lost its legitimacy, without reaching a legitimacy of the new institutions – negative phenomena are spreading fast, without a culture of their management. There is no culture of information management provided by mass-media, internet, cinematography. As *distance action within the system of world interdependencies*¹¹, globalization is an historical age that cannot be left aside. The problem is to know how to manage its effects, in a way to make the advantageous ones last, a management that avoids uniformization that does not cancel identities.

Our national identity is facing the

performanțe, iar aceste performanțe trebuie să fie din cele mai recunoscute în cadrul interacțiunii globalizate. Asemenea lucru este posibil numai în condițiile în care performanțele conduc la *raritate*, iar raritatea se recunoaște prin universalizare.

În opinia lui *Jeffrey Jensen Arnett*, consecința psihologică a globalizării este aceea că ea produce *transformări ale identității*, respectiv ale modului în care oamenii gândesc despre ei însuși în relație cu mediul înconjurător⁶. El distinge patru aspecte ale identității corelate globalizării:

a) Dezvoltarea unei *identități biculturale* de către cei mai mulți indivizi (o parte a identității lor este înrădăcinată în cultura lor locală, în timp ce o altă parte se originează în conștientizarea relației lor cu cultura globală);

b) Posibilitatea creșterii *confuziei de identitate* printre tinerii din culturile nonoccidentale (schimbarea culturii locale, ca răspuns la globalizare, face ca unii tineri să nu simtă «acasă» nici în cultura locală, nici în cultura globală);

c) Existența, la nivelul fiecărei societăți atât a unor oameni care formează *culturi alese de ei însuși*, cât și a unor oameni ce gândesc la fel și care doresc să aibă o identitate neatinsă de cultura globală și valorile ei;

d) Explorările identității în iubire și muncă se întind și cresc dincolo de anii adolescenței (în mare de la 10 la 18 ani) într-o perioadă de postadolescență a *maturității emergente* (în mare de la 18 la 25 de ani).

Așadar, identitatea rămâne o temă, dar și o problemă, în era globalizării

challenge of two major changes: it has to make itself known through performances and these performances have to be popular within globalized interaction. This is possible only if performances lead to *rarity* and *rarity* is acknowledged through universalization.

In the opinion of *Jeffrey Jensen Arnett*, the psychological consequence of globalization is that it causes *transformations of identity*, of the way in which people think of themselves in relation to the surrounding environment¹². He distinguishes four aspects of identity correlated to globalization:

e) The development of a *bicultural identity* by most of the individuals (a part of their identity is rooted in their local culture, while another part originates in the acknowledgment of their relation to global culture);

f) The possibility to increase the *confusion of identity* among the young people from non-Western cultures (the change of local culture, as an answer to globalization, makes some young people not feel like «home» in the local culture or in the global culture);

g) The existence in every society of people that form *cultures chosen by themselves*, and of people that think the same and want to have an identity which is not touched by global culture and its values;

h) Identity examinations in love and work extend beyond the adolescence years (mostly from 10 to 18 years) in a period of post-adolescence of *emerging adulthood* (mostly from 18 to 25 years).

Therefore, identity is a theme and a problem in the age of globalization.

¹ Vezi și Samuel P., Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale, Editura Antet, 1997, p. 38

- ² Han-Peter Martin, Herald Schumann, *Capcana Globalizării*, București, Editura Economică, 1999, p.10;
- ³ Andrei Marga, *Religia în era globalizării*, Editura EFES, Cluj-Napoca, 2003, p. 13
- ⁴ S. B. Huntigton, op. cit. p.p. 27-28;
- ⁵ Andrei Marga, op. cit. p.21
- ⁶ J.J.Arnett, *The Pszchology of Globalization*, in *American Psychologist*, nr.10/2002, p.778
- ⁷ See also Samuel P. , *The collision of civilisation and recovery of world order*, Antet Press, 1997, p. 38
- ⁸ Han-Peter Martin, Herald Schumann, *The trap of globalization*, Bucharest, Economic Press, 1999, p.10;
- ⁹ Andrei Marga, *Religion in the age of globalization*, EFES Press, Cluj-Napoca, 2003, p. 13
- ¹⁰ S. B. Huntigton, op. cit. p.p. 27-28;
- ¹¹ Andrei Marga, op. cit. p.21
- ¹² J.J.Arnett, *The Psychology of Globalization*, in *American Psychologist*, nr.10/2002, p.778